

PATVIRTINTA
Vilniaus „Ažuoliuko“ muzikos mokyklos
direktoriaus 2010 m. rugpjūčio 31 d.
įsakymu Nr. V- 70

VILNIAUS „AŽUOLIUKO MUZIKOS MOKYKLA (191662751)

MOKINIŲ IŠVYKŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 26

I. BENDROJI DALIS

1. Patvirtinta instrukcija yra norminis mokyklos dokumentas, nusakantis mokiniams jų veiklos ir elgesio reikalavimus išvykos metu, kad nebūtų padaryta žala gamtai ir kitų mokinių saugai ir sveikatai.

2. Instrukcija nusako su mokinių veikla susijusius pavojus, rizikas ir reikalauja griežtai laikytis saugos priemonių, mokinio elgesio taisyklių ir etiketo reikalavimų kiekviename išvykos etape.

3. Mokiniui, supažindintam pasirašytinai su šia instrukcija ir pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma drausminė ir administracinė atsakomybė pagal mokykloje nustatytą tvarką.

4. Instrukcijoje vartojamos sąvokos:

ekskursija – trumpiau kaip parą trunkantis turistinių objektų lankymas nustatytu maršrutu ugdymo tikslais, kurį vykdo gidas arba mokytojas;

gidas – asmuo, kuris suteikia specialią informaciją apie lankomus muziejus, meno galerijas, gamtos, kultūros, mokslo, parodų ar kitus objektus arba vietas;

išvyka – organizuotas vaikų grupių keliavimas į numatytą turizmo objektą panaudojant transporto priemones;

sąskrydis – organizuotas vaikų susibūrimas gamtinėje aplinkoje (stovyklavietėje) poilsio ar ugdymo tikslais;

turizmo renginio vadovas – asmuo, turintis tinkamą pasirengimą, organizuojantis pasiruošimą turizmo renginiui ir jam vadovaujantis;

turistinė stovykla – trumpalaikio vaikų poilsio organizavimas rekreacinėje teritorijoje įrengtoje stovyklavietėje;

vaikų turizmo renginys – trumpalaikės neformaliojo vaikų švietimo programos (gali būti sudedamoji formaliojo ir neformaliojo švietimo programos dalis) vykdymas keičiant vietą pažintiniais, rekreaciniais ir sportiniais tikslais;

varžybos – organizuotas vaikų (jų grupių) rungtyniavimas ugdymo tikslais;

žygis – įvairios trukmės ugdymo tikslais organizuotas keliavimas nustatytu maršrutu pėsčiomis ar naudojant įvairias priemones;

koncertas – organizuotas vaikų (jų grupių) dainavimas, muzikavimas ugdymo tikslais;

5. Kitos apraše naudojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. [23-593](#); 2003, Nr. [63-2853](#)) vartojamas sąvokas.

II. GALIMI RIZIKOS VEIKSNIAI IŠVYKOS METU. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

6. Neatsargus elgesys laukiant autobuso ar autobuse, kuris gali sukelti eismo įvykį. Saugos priemonė - laikytis saugaus eismo taisyklių ir etiketo reikalavimų autobuse, gatvėje.

7. Neatsargus elgesys dėl slidumo. Saugotis pačiam, nesistumdyti, nebėgioti.

8. Neatsargus elgesys, galintis sukelti eismo įvykį, laukiant autobuso ar autobuse. Saugos priemonė- laikytis saugaus eismo taisyklių ir etiketo reikalavimų autobuse.

9. Traumos ir sužalojimai dėl autoįvykio. Saugos priemonės- instruktažas apie saugų elgesį gatvėse, nuolatinis mokinių stebėjimas išvykos metu.

10. Traumos ir sužalojimai ne dėl autoįvykio. Saugos priemonė - instruktažas apie saugų elgesį. Nuolatinis mokinių stebėjimas.

11. Skrandžio negalavimai. Saugos priemonė - išankstinis pokalbis apie taisyklingą maisto produktų pasirinkimą išvykai.

12. Galimi nelaimingi atsitikimai susiję su trumpais sveikatos sutrikimais, kurie priklauso nuo individualių savybių, pvz., galvos svaigimas, pykinimas. Mokiniai apie sveikatos sutrikimus privalo pranešti lydinčiam asmeniui.

III. VEIKSMAI PRIEŠ IŠVYKĄ

13. Prieš kiekvieną išvyką įstaigos vadovas nustatyta tvarka parašo įsakymą, kuriuo patvirtinamas vadovas, vykstančiųjų sąrašas bei išvykos maršrutas ir trukmė.

14. Prieš kiekvieną išvyką supažindinti vaikus su saugos taisyklėmis ir pildyti saugos instruktažus tam skirtame registravimo žurnale (LR Švietimo ir mokslo ministro 2005 m. kovo 1 d. įsakymas Nr. ISAK – 330 “Dėl vaikų turizmo renginių organizavimo aprašo” (Žin., 2005, Nr. 31-1023);

15. Grupės vadovas privalo:

15.1. užtikrinti saugų mokinių nuvykimą į numatytą vietą ir grįžimą atgal, išvykstančius konsultuoti visais išvykos klausimais (maršrutas, saugaus eismo ir elgesio taisyklės ir kt.);

- 15.2. pasirūpinti, kad išvykos metu būtų pirmosios medicinos pagalbos priemonės;
- 15.3. laikytis pedagoginės etikos reikalavimų.
16. Išvykos vadovas atsakingas už išvykos dalyvius nuo išvykimo pradžios iki pabaigos.
17. Vykstant visuomeniniu transportu privaloma laikytis bendrų naudojimosi visuomeniniu transportu taisyklių.
18. Išvykos individualiu transportu draudžiamos.
19. Apie visus mokinių drausmės pažeidimus ar kitus įvykius išvykos metu vadovas privalo pranešti asmeniui, kurio įsakymu išvyka buvo organizuota. Įvykus nelaimingam atsitikimui išvykos vadovas elgiasi savarankiškai iki pilno įvykio pasekmių likvidavimo ir užtikrinimo, kad mokiniams negresia joks pavojus.

IV. VEIKSMAI IŠVYKOS METU

20. Griežtai laikytis išvykos vadovo (-ų) (mokytojo (-ų)) nurodymų ir saugos reikalavimų.
21. Nuolat teikiama informacija vaikams apie atvykimo į punktus laiką, susirinkimo vietas.
22. Skiriamas laikas mokinių pietums.
23. Stebima, kad mokiniai neatsiskirtų nuo grupės.
24. Esant reikalui suteikiama pirmoji pagalba.
25. Išvykos dalyvių elgesys renginyje:
 - 25.1. laikytis drausmės;
 - 25.2. vykdyti visus vadovo nurodymus.
26. Be grupės vadovo leidimo draudžiama atsiskirti nuo grupės dalyvių arba atsilikti nuo grupės.
27. Jeigu išvykos metu yra būtinybė išeiti, apie tai būtina informuoti grupės vadovą.
28. Reikalaujama vykdyti paskirtas užduotis.
29. Organizuojami laisvalaikio renginiai, žaidimai.
30. Išvykos dalyviai (mokiniai ar globotojai) privalo:
 - 30.1. laikytis drausmės, vykdyti visus išvykos vadovo nurodymus;
 - 30.2. laikytis saugaus eismo, mandaus elgesio taisyklių;
 - 30.3. laikytis asmens higienos taisyklių;
 - 30.4. padėti savo draugams patekus į nelaimę;
 - 30.5. gerbti vietos žmonių papročius ir tradicijas;
 - 30.6. saugoti gamtą ir kultūros paminklus;
 - 30.7. neatsiskirti nuo grupės bei jos savarankiškai nepalikti;
 - 30.8. draudžiama vartoti svaiginamuosius gėrimus, rūkyti ar vartoti kitokius kvaišalus.

V. IŠVYKŲ IR TURIZMO RENGINIŲ DALYVIŲ SAUGUMO UŽTIKRINIMAS

31. Turizmo renginiuose leidžiama dalyvauti:

31.1. vienos dienos trukmės žygiuose pėsčiomis, išvykose ir mokomosiose ekskursijose nuo 7 metų;

31.2. dviejų dienų žygiuose pėsčiomis nuo 9 metų;

31.3. žygiuose slidėmis, vandens turizmo priemonėmis nuo 9 metų;

31.4. žygiuose dviračiais nuo 12 metų, o jeigu mokiniai yra išklause papildomą mokymo kursą ir turi išduotą pažymėjimą – ne jaunesniems kaip 10 metų;

31.5. sąskrydžiuose, varžybose – šių renginių nuostatuose numatyta tvarka;

31.6. jaunesni negu tvarkos 5.1.-5.3. punktuose nurodyti vaikai gali dalyvauti turizmo renginiuose tik turėdami tėvų arba teisėtų vaiko globėjų rašytinį sutikimą ;

31.7. mokiniai, nepriskirti pagrindinei medicininei fizinio pajėgumo grupei arba turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, dviejų dienų ir ilgiau trunkančiuose turizmo renginiuose gali dalyvauti tik su gydytojo ir tėvų leidimu;

32. Mokinių grupei, dalyvaujančiai turizmo renginiuose, mokyklos direktorius skiria turizmo renginio vadovą. Didesnėms nei 15 vaikų grupėms skiriami turizmo renginio vadovą ir vadovo padėjėją.

33. Koncertinėse išvykose, koncertuose, projektuose, pažintinėse edukacinėse kelionėse mokiniai gali dalyvauti tik gavę tėvų (globėjų) sutikimą.

34. Susipažinę su mokinių išvykų saugos ir sveikatos instrukcija mokiniai nuo 9 metų amžiaus pasirašo instruktavimų registracijos žurnale. Už jaunesnius nei 9 amžiaus mokinius pasirašo tėvai (globėjai).

35. privalo laikytis elgesio normų, būti drausmingi ir mandagūs, vykdyti turizmo renginio vadovo (-ų) nurodymus.

36. Užtikrindamas mokinių saugumą grupės vadovas:

36.1. rengdamas žygio, ekskursijos, išvykos programą numato detalų maršrutą (atsižvelgia į dalyvių amžių, jų pasirėngimo lygį ir fizinę būklę, nustato išvykimo, atvykimo vietą ir laiką, nakvynės vietą.

36.2. nustatyta tvarka apie vykdomą turizmo renginį informuoja mokinių tėvus;

36.3. supažindina su saugaus eismo taisyklėmis, aplinkosaugos, priešgaisrinės saugos bei maudymosi reikalavimais.

36.4 susidarius situacijai, gresiančiai mokinių saugai, pakeičia maršrutą, sustabdo arba nutraukia renginio vykdymą ir informuoja mokyklos vadovus;

36.5. vadovaujantis išvykos programa užtikrina mokinių saugumą renginio metu, moka suteikti pirmąją pagalbą.

37. Turizmo renginiuose dalyvaujantys vaikai nuo 14 metų:

37.1. susipažinę su turizmo renginio organizavimo tvarka ir saugos reikalavimais pasirašo žurnale;

37.2. prieš turizmo renginį pasiskirsto pareigomis, užduotimis ir kt.;

37.3. privalo laikytis elgesio normų, būti drausmingi ir mandagūs, vykdyti turizmo renginio vadovo(-ų) nurodymus.

38. Mokyklos direktorius:

38.1. įsakymu tvirtina išvykos, ekskursijos ar žygio programą, dalyvių sąrašą, grupės vadovo(-ų) ir mokytojų kandidatūrą(-as);

38.2. už gerą programos vykdymą gali paskatinti grupės vadovą ir mokinius;

VI. RENGINIŲ DALYVIŲ ELGESIO REIKALAVIMAI

39. Ekskursijos dalyvių elgesys muziejuose ir parodose:

39.1. muziejuose ir parodose kiekvienas dalyvis privalo saugoti eksponatus, neliesti jų rankomis, vaikščioti atsargiai, nekliudyti eksponatų, klausytis ekskursijos vadovo nurodymų ir jų pasakojimo apie vieną ar kitą eksponatą;

39.2. negražu ir neetiška garsiai kalbėtis ir juoktis parodų salėse;

39.3. nedera demonstruoti savo erudiciją, ginčytis su ekskursijų vadovais;

39.4. kritikuoti atskirus eksponatus ir meno kūrinius reikia labai subtiliai, nesipuikuojant;

39.5. vadovo pasakojimo reikia klausytis visos ekskursijos metu, nors ir būtų neįdomu;

39.6. savo jausmus, žavėjimąsi reikia demonstruoti subtiliai, kad netrukdytume kitiems lankytojams;

39.7. lankantis muziejuose ir parodose nemandagu eksponatus peržiūrėti skubotai, tarsi praeinant pro šalį, neįsigilinus į autorių kūrinius ar istorinius eksponatus. Reikia nuodugniai apžiūrėti, įsigilinti įdailės kūrinį ar eksponatą, ypač į tuos, kurie jums patinka;

39.8. nemandagu reikšti nepasitenkinimą meno kūriniais, eksponatais, garsiai reikšti savo nuomonę;

39.9. garsiomis kalbomis ir pastabomis negalima blaškyti kitų dėmesio ir trukdyti gidui-ekskursijos vadovui;

39.10. be grupės vadovo leidimo draudžiama atsiskirti nuo grupės dalyvių arba atsilikti nuo grupės.

39.11. jeigu ekskursijos metu yra būtinybė išeiti, apie tai būtina informuoti grupės vadovą.

40. Saugus elgesys gatvėje, viešajame transporte: autobuse, troleibuse, traukinyje, tramvajuje:

40.1. Lietuvos Respublikoje ir daugelyje kitų šalių eismas vyksta dešiniąja puse, reikia vengti ėjimo prieš judėjimą. Prasilenkiama iš dešinės;

40.2. net ir labai dideliuose sambūriuose negalima stumdytis, skintis kelio alkūnėmis. Pastebėję, kad kas nors skuba, **pasitraukite** į šalį;

40.3. skirti dėmesį invalidams, neįgaliesiems, mažiems vaikams, tėvams su mažais vaikais, pagyvenusiems žmonėms. Padėti jiems įlipti į transporto priemonę arba pereiti gatvę. Visur ir visada užleiskime sėdimą vietą, turintiems pirmumo teisę;

40.4. kai prasilenkiant reikia pasisukti, į sutiktąjį atsigrežti veidu. Pvz., autobuse einant į savo vietą, būtina atsukti veidu į sėdintį keleivį ir atsisėsti į savo vietą. Nepamirškite atsiprašyti sėdinčio keleivio, kad užimtumėte jums skirtą vietą;

40.5. jei susitikę vienu metu žengėte į tą pačią pusę, sustokite ir leiskite sutiktajam eiti pirmam. Jeigu sutiktasis siūlo jums pirmenybę, padėkokite;

40.6. rankinės, krepšeliai, portfeliai, kiti daiktai nešami dešinėje rankoje, kad nekliudytų praeiviams;

40.7. prieš kelionę reikia gerai apžiūrėti, ar metalinės krepšio rankenos, kuprinės detalės nekliudys savų ar svetimų kojinių, drabužių;

40.8. jeigu turistinė grupė keliauja su lazdomis, tai lazda reikia laikyti vertikaliai, nes horizontaliai nešti lazda ar ilgą skėtį yra pavojinga, į jų smaigalius gali susižeisti vaikai ar praeiviai. Skėčiu ir lazda nemosuoti;

40.9. jeigu einame su skėčiu, išskleistu virš galvos, reikia jį laikyti taip, kad vanduo netekėtų ant praeivių. Susitikus praeivį, skėtis pakeliamas arba pakreipiamas į kitą pusę;

40.10. reikia stengtis, kad šlapiu skėčiu, neliestum kitų, tiek eidamas gatve, tiek įlipęs transporto priemonę;

40.11. einant reikia atsižvelgti į šaligatvio plotį. Siauru šaligatviu greta gali eiti tik du asmenys, trečias seka iš paskos. Sutiktuosius reikia praleisti, paprastai tai daro jaunesnis amžiumi;

40.12. jei eina trys asmenys (2 merginos ir vaikinai), tuomet viduryje eina vaikinai. Jeigu eina mergina, vaikinai ir pagyvenusi moteris, tuomet pastaroji eina viduryje;

40.13. vaikinai ar vyrai neturi eiti pirmi merginai ar moteris. Tai leistina tik tada, kai yra blogas ar pavojingas kelias (keliaujant kalvomis, kalnais, pelkėmis ir pan.). Tada vaikinai ar vyrai turi rūpintis, kad kelias būtų saugus ir būtų išvengta nelaimingų atsitikimų;

40.14. turistinėse kelionėse, ekskursijose dažnai tenka klausti kelio į lankytiną objektą, įstaigą ar kt. Tenka kreiptis į praeivius. Niekada nepamirškite pasakyti: „atsiprašau“, „atleiskite“, „prašom“ ir t. t. Išgirdę patarimą, būtinai padėkokite;

40.15. gatvėse, keliuose, kaimeliuose ar miesteliuose ir miestuose nemandagu nepagarbiai žvelgti į praeivius, juoktis iš jų aprangos ir išvaizdos;

40.16. nemandagu brautis pro žmones, kad pamatytum, ką jie apžiūrinėja parduotuvėse, muziejuose, gatvėse ir kt.;

40.17. pirmenybę sėsti į viešąjį transportą turi neįgalūs, invalidai, maži vaikai, pagyvenę žmonės. Vyrai, įlipdami į vagoną, priekin praleidžia moterį, su kuria vyksta į kelionę, o iš vagono išlipa pirmi ir padeda savo bendrakeleivei ir kitoms grupės merginoms ar moterims išlipti;

40.18. įlipę į transporto priemonę, nesustokite prie durų, eikite į priekį, netrukdykite įlipti kitiems keleiviams;

40.19. negalima ant sėdynės dėti savo daiktų, kai yra stovinčių keleivių;

40.20. sėdimos vietos visuomeniniame transporte užleidžiamos seneliams, neįgaliesiems, ligoniams, tėvams su kūdikiu, nėščioms moterims, pagyvenusiems žmonėms. Tai turi daryti tiek grupės vaikinai, tiek ir merginos;

40.21. išauklėtas vyriškis užleidžia savo sėdimą vietą merginai ar moteriai. Jeigu ilga kelionė, tai dalinasi ta vieta su bendrakeleive, išskyrus atvejus, kai yra susižeidusių, blogai besijaučiančių, kurie negali stovėti;

40.22. reikia stengtis nepriekaištingai laikytis transporto priemonių taisyklių, kad būtų užtikrintas saugumas. Pvz., kad neįvyktų nelaimingas atsitikimas, draudžiama iškišti rankas, persisverti pro važiuojančio traukinio ar automobilio langą, negalima važiuojant atidarinėti durų ir kt. Leistis į ginčus su pareigūnais ne tik nemandagu, bet ir neprasminga;

40.23. dėl paskirties vietos pasitikslinimo, dėl persėdimo reikia teirautis transporto darbuotojų, o ne keleivių, nes pastarieji gali suklaidinti;

40.24. sėdint negalima taip ištiesti kojų, kad jos liestų kitus keleivius, ypač autobuse, troleibuse, traukinyje. Patogumus galima sau leisti tik tada, kai yra laisvų vietų ir netrukdomė kitiems;

40.25. miegamajame vagonė apatiniu gultu naudojasi keleiviai, turintys vietą ant viršutinio gulto. Išauklėtas vyras apatinę vietą užleidžia moteriai, o jaunuolis - pagyvenusiam. Ir mergina neturėtų atsisakyti užleisti savo vietą seneliui, nes jam sunku ropštis į viršų;

40.26. jei važiuoja grupė turistų, tai grupės vadovas privalo užtikrinti drausmę, ramybę visai savo grupei;

40.27. ilgoje kelionėje tenka valgyti autobuse ar traukinyje. Patogiausia iš anksto paruošti sumuštinis. Nedera žiūrėti, kaip žmogus valgo. Maisto likučiai suvyniojami į popierių ir metami į šiukšlių dėžę. Draudžiama juos mesti pro langą ar po sėdyne;

40.28. atvažiuavę į paskirties vietą, atsisveikinkite su bendrakeleiviais, palinkėkite jiems laimingo kelio;

40.29. jaunuoliai, vyrai išlipa pirmi, kad galėtų padėti išlipti merginoms. Saugus išlipimas padeda išvengti traumų. Jei reikia, padedama išlipti ir seneliams, neįgaliesiems, kurių niekas nelydi.

41. Šios elgesio taisyklės galioja keliaujant ir kitomis transporto rūšimis. Reikia atsižvelgti į jų specifiką ir važiavimo jomis saugos taisykles. Visada ir visur būkite paslaugūs neįgaliesiems, seneliams, pagyvenusiems žmonėms ir mažiems vaikams.

42. Elgesys prie vandens telkinio.

43. Daug gyvybių kasmet pasiglemžia vandens telkiniai. Pagrindinės nelaimių vandens telkiniuose priežastys: stovyklų, ekskursijų, išvykų ir kelionių vadovų abejingumas, maudymosi ir elgesio prie vandens telkinių taisyklių pažeidimas, pačių moksleivių neatsargumas, nemokėjimas plaukti, neturėjimas gelbėjimosi priemonių.

44. Dažnai tragiškai baigiasi vaikų maudymasis, naudojantis pripučiamais čiužiniais, žaislais. Didelį susirūpinimą kelia, kad vis dar pasitaiko nelaimingų atsitikimų vandenyje įvairiose stovyklose, ekskursijose ir išvykose. Nelaimingi atsitikimai vandenyje - ne atsitiktinumas, o neatsargaus elgesio, lengvabūdiškumo, aplaidumo ir daugelio kitų priežasčių bei aplinkybių, su kuriomis įmanoma ir būtina kovoti, pasekmė.

45. Kadangi nelaimingų atsitiktinumų vandenyje priežastys ir aplinkybės kiekvienais metais kartojasi arba yra panašios, tikslinga išsamiau supažindinti su nelaimingų atsitikimų vandens telkiniuose reikalavimais:

45.1. kategoriškai draudžiama stovyklų, ekskursijų, išvykų ir žygių dalyviams maudytis nežinomose ir nepatikrintose vietose audros metu, esant blogam orui, ir dideliam rūkui, prastam matomumui;

45.2. geriausia ir saugiausia organizuoti maudymąsi atitvertuose pliažuose, kur budi gelbėjimo tarnybos. Stacionarios stovyklos, vaikų ir paauglių poilsiavietės turi specialiai jų dalyviams įrengtus pliažus, maudyklas. Jeigu nėra įrengtų maudyklų, grupių vadovai privalo patikrinti parinktos maudymosi vietos gylį, dugno saugumą. Tik įsitikinus visišku saugumu, leidžiama maudytis ne daugiau kaip 8 vaikams vienu metu. Maudytis reikia nurodytose vietose, vienam asmeniui skiriama 4 m²;

45.3. stacionarių stovyklautojų maudymąsi organizuoja instruktorių s-p laukimo vadovas). Kitose stovyklose - grupių vadovai ar kiti asmenys, mokantys gerai plaukti ir apmokyti skęstančiųjų gelbėjimo būdų;

45.4. besimaudančiuosius stebi renginio vadovas. Pagalbą galima pasitelkti tėvus, moksleivius - gerus plaukikus, mokačius gelbėjimo technikos. Kitiems asmenims patikėti besimaudančiųjų priežiūrą- draudžiama. Tik gerai organizuotas maudymasis padeda išvengti nelaimių vandens telkiniuose;

45.5. maudymosi metu medicinos darbuotojas kartu su plaukimo vadovu ir grupių vadovais

būna maudymosi vietoje. Jeigu ekskursijos, išvykos metu nėra medicinos darbuotojų, plaukimo vadovų, už maudymąsi atsako grupės vadovas. Vieniems dalyviams maudytis griežtai draudžiama. Pažeidusiems maudymosi taisyklės, taikomos drausminės nuobaudos;

45.6. kad išvengtume nelaimingų atsitikimų vandenyje, rekomenduojama vienu metu maudytis ne daugiau kaip 8 dalyviams (mažesnę skaičių nustato grupės vadovas, atsižvelgęs į vietos sąlygas, mokinių sveikatos būklę, amžių, oro sąlygas ir pan.). Jeigu maudytis norinčiųjų yra daugiau, tuomet dalyviai suskirstomi grupėmis (vieni išsimaudo, kiti pradeda ir pan.). Jeigu grupė turi valčių, jos turi būti parengtos panaudoti gelbėjimui maudymosi metu;

45.7. draudžiama maudymosi metu šūkauti, nes šauksmas vandenyje yra pagalbos prašymo signalas;

45.8. jeigu maudomasi upėje, tai esant tūkmei, ne didesnei kaip 0,5 m per sekundę, gylis neturėtų viršyti 1,3 m. Vadovas turi atsižvelgti į mokinių amžių, ūgį, sveikatos būklę ir nustatyti visiškai saugų gylį. Žemesniųjų klasių moksleiviams - ne didesnei kaip 0,7-1 metro gylį;

45.9. kategoriškai draudžiama vaikams ir paaugliams stovyklų, ekskursijų, kelionių, išvykų dalyviams, nardyti, šokinėti iš valtys ar nuo stataus skardžio, kranto, maudytis temstant ir tamsiu paros metu, nenumatytomis dienos režimo valandomis, be vadovo ar plaukimo vadovo leidimo;

45.10. kategoriškai draudžiama vieniems dalyviams irstytis valtėmis;

45.11. suorganizavę plaukimą valtėmis, grupės vadovas ar plaukimo vadovas (rekomenduojama abiems kartu) patikrina, ar valtys perėję techninę apžiūrą, ar yra gelbėjimo priemonės (liemenės, gelbėjimo ratai, virvės ir pan.). Valties šeimininkas turi būti suaugęs žmogus, mokantis gerai plaukti ir apmokytas gelbėjimo būdų, sugebantis gerai techniškai irkluoti;

45.12. valtėmis galima vežti tik leistiną asmenų skaičių, kuris nurodytas ant valtys borto. Neleistina plaukti toliau, kaip 100 metrų nuo kranto. Nemokantys gerai plaukti, prieš sėsdami į valtį, užsideda liemenes. Kitas gelbėjimo inventorių sudedamas į valtį.

46. Elgesys žaidimų ir atrakcionų metu

47. Nemažai renginių organizuojama stovyklose - jų teritorijose, poilsiavietėse, turistinių žygių, kelionių, išvykų metu. Įvairių švenčių, konkursų, varžybų, žaidimų ir kitų renginių metu būtina garantuoti dalyvių saugą, tinkamų sąlygų sudarymą. Vertėtų atkreipti dėmesį:

47.1. vadovams ypač būti dėmesingiems, kai vaikai žaidžia specialiose žaidimų, atrakcionų vietose, laikytis nustatytų saugos reikalavimų. Nuolat tikrinti esančių stovyklose, poilsiavietės teritorijoje žaidimų ir sporto įrenginių techninę būklę, kad būtų išvengta trumų ir nelaimingų bei mirtinų atsitikimų;

47.2. prieš renginius patikrinti elektros įrenginių, apšvietimo techninę būklę, greitai įsiliepsnojančių medžiagų naudojimą, kur, kaip ir kada bus naudojami fejerverkai, raketos ir kt.

Įsitikinti, ar tvarkingas inventorių, kuris bus naudojamas renginio metu;

47.3. ypač atkreipti dėmesį į sūpuoklių saugų įrengimą ir eksploatavimą, naudojimosi jomis taisykles. Dažni atvejai, kai vaikai ir paaugliai, suradę sūpuokles ne stovyklos teritorijoje, be vadovo leidimo, neįsitikinę jų saugumu, puola sūptis, pažeisdami jų naudojimosi taisykles. Blogai įtvirtintos, įrengtos sūpuoklės - traumų, nelaimingų atsitikimų ir net mirties atvejų priežastis. Dar blogiau, kai grupės vadovai neperspėja, neinstruktuoja, nekreipia dėmesio, ką jų grupės dalyviai veikia, aplaidžiai žiūri į naudojimosi sūpuoklėmis taisykles, neužtikrina saugos reikalavimų.

48. Nors po II Pasaulinio karo praėjo daug dešimtmečių, tačiau jo pėdsakai išliko iki mūsų laikų. Iš po žemių iškyla karo liekanų: minosvaidžio minų, artilerijos sviedinių, granatų, nesprogusių bombų ir pan. Visos pavojingos! Tokių radinių vaikai ir paaugliai randa stovyklaudami, keliaudami, ekskursuodami, grybaudami ir uogaudami, atlikdami įvairius kasinėjimo darbus (archeologinių, geologinių ekspedicijų metu ir pan.), tvarkydami stovyklų teritorijas. Tokių karo liekanų neliesti, neardyti, nesprogdinti, nemesti į laužą, o apie jas pranešti grupės vadovui. Vadovo pareiga pažymėti tokių radinių teritoriją, pranešti policijai, artimiausiam kariniam daliniui. Tokie radiniai ypač pavojingi vaikų gyvybei. Dar nemažai yra atvejų, kai vaikai ir suaugusieji susisprogdina vien tik dėl neatsargumo. Visoje Lietuvos teritorijoje pilna karo liekanų, ypač buvusiuose sovietų kariniuose poligonuose, karinėse teritorijose.

49. Surengtuose seminaruose saugos klausimais būtina apie tai instruktuoti grupių vadovus ir dalyvius, kaip elgtis konkrečiu atveju. Tai aktualu ne tik stovyklų, ekskursijų, ekspedicijų dalyviams ir vadovams, bet visiems, kurie dirba su vaikais ir paaugliais, jų tėvais ir bendruomene.

50. Kategoriškai draudžiama stovyklų, ekskursijų, ekspedicijų, išvykų ir kelionių dalyviams lankytis buvusiuose kariniuose poligonuose, karinių dalinių teritorijose, kuriose neužtikrintas visiškas saugumas.

51. Reikalavimai transportui

52. Dažnai vaikams ir paaugliams rengiamos ekskursijos, išvykos, kelionės autotransportu. Tokiose kelionėse svarbu:

52.1. eksploatuoti dalyviams vežti tik techniškai sutvarkytą autotransportą;

52.3. kiekvieną kartą prieš išvyką priminti renginio dalyviams kelių eismo taisykles, susijusias su šia kelione, įsitikinti, kaip vaikai moka jas;

52.4. transporto vairuotojai atsako už transporto parengimą kelionei, ekskursijai, išvykai. Rengiant turistines keliones, žygius į miestus, įžymias vietas, po gražiausius gamtos kampelius, svarbu grupės dalyvių skaičius;

52.5. mokytojui arba tėvams (globėjams) vežant mokinius savo transportu, vairuotojai

atsako už transporto priemonės parengimą kelionei ir saugą jos metu;

52.6. rengiant 1-3 dienų turistines keliones, žygius, ekskursijas, kada grupę priima turistinės arba ekskursinės organizacijos (arba jas atitinkančios institucijos), dalyvių skaičius neturi viršyti 15 dalyvių vienam vadovui;

52.7. į daugiadienį (daugiau nei 3 dienų) turistinį žygį pėsčiomis turi vyksti ne daugiau 15 moksleivių grupė, o žygiuose vandens keliais, dviračiais - ne daugiau kaip 12 dalyvių ir 2 vadovai. Jei norinčių yra daugiau, sudaromos naujos grupės, kurios gali keliauti tuo pačiu maršrutu. Esant didesniai dalyvių skaičiui, sunku garantuoti grupės dalyvių saugą ir gyvybę;

52.8. 1-2-3 dienų žygiuose, išvykose, ekskursijose skiriamas vadovas, kuris privalo turėti turistinių žygių, išvykų, ekskursijų vykdymo įgūdžius, pedagoginio darbo su vaikais patirtį. Vadovo padėjėjas gali būti kitas asmuo, turintis dalyvavimo su vaikais ir paaugliais turistiniuose žygiuose, išvykose ekskursijose patirtį.

53. Grupės vadovai visiškai atsako už grupės dalyvių saugą ir gyvybę.

54. Saugus elgesys keliaujant laivais ir lėktuvais:

54.1. prieš kelionę siūlome susipažinti su enciklopedijose, žinynuose, knygose esančiais kelionės aprašymais, informacijose, buvusiais toje šalyje žmonėmis, šalies, į kurią vykstate, papročiais, tradicijomis, žmonių charakteriu ir pažiūromis, tikėjimu;

54.2. prieš kelionę su medžiaga apie tą šalį supažindinti grupės dalyvius, nes nepažindami svetimos šalies, galite atsidurti keblioje situacijoje tiek kelionės metu, tiek ir keliaudami po ją;

52.3. kelionė laivu paprastai trunka ilgai. Kelionė laivu įpareigoja gerai pasirengti, nusiteikti psichologiškai, kelionės metu būti drausmingiems, korektiškiems, mandagiems;

52.4. dalyviai visos kelionės metu vykdo personalo nurodymus ir laikosi saugos taisyklių. Tai padės išvengti nemalonumų ir nelaimingų atsitikimų;

52.5. dideliuose laivuose nereikia pažeisti ten nusistovėjusios tvarkos;

52.6. prieš kelionę kiekvienas dalyvis pasirūpina asmenine vaistinėle, kuri jam reikalinga, kad nesusirgtų jūros liga. Jeigu jos neišvengėte, geriau eikite į savo kajutę. Praneškite grupės vadovui apie savo savijautą ir informuokite, kad būsite kajutėje. Grupės vadovas turi pasirūpinti jūsų sveikata, jeigu reikia, jis kreipiasi į laivo medicinos tarnybą;

52.7. grupės vadovai, įlipę į laivą, visus jiems ir grupės dalyviams rūpimus klausimus išsiaiškina su laivo personalu, supažindina grupės dalyvius, kaip jie turi elgtis, į ką kreiptis vienu ar kitu klausimu;

52.8. prieš kelionę grupės vadovas su grupės dalyviais prisimena saugaus keliavimo laivu taisykles (jos būna iškabintos laivo informaciniuose stenduose), kurių reikia laikytis visos kelionės metu, kad būtų užtikrintas dalyvių saugumas plaukiant laivu;

52.9. grupės vadovas tiesiogiai atsakingas už grupės dalyvių saugumą ir gyvybę. Todėl

kiekvienam atvejui jis turi žinoti, kur yra jo dalyviai, ką veikia, kur vaikšto. Dalyviai be vadovo leidimo negali pasitraukti iš grupės, turi pasakyti vadovui, kur nori eiti, kurioje laivo dalyje bus ir pan.;

52.10. plaukiant laivu ar skrendant lėktuvu, privaloma laikytis visų keleiviams nustatytų taisyklių ir palydovų reikalavimų;

52.11. visur ir visada būti punctualiems, nevėluoti, laiku atvykti į uostus (laivų ir oro uostus), įregistruoti, susitvarkyti bagažą ir pan. Laukti kvietimo skrydžiui ar plaukti laivu (skelbiama);

52.12. nelipti į lėktuvą ar laivą, kol nepasakys, kad leidžiama įlipti. Vienas iš grupės vadovų (vadovo pavaduotojas) įlipa pirmas, o grupės vadovas su palydove praleidžia savo grupės dalyvius. Dalyviai lipa į laivą ar lėktuvą, o pirmas atėjęs vadovo pavaduotojas padeda grupės dalyviams sėsti į savo vietas, nurodytas bilietuose, kad netrukdytų kitiems keleiviams. Grupės vadovas įlipa paskutinis, įsitikinęs, kad visi dalyviai sulipo į laivą ar lėktuvą;

52.13. visiems grupės dalyviams ir vadovams būtina atidžiai išklausti keleiviams teikiamą informaciją, nurodymus kelionės metu ir juos vykdyti;

52.14. jeigu skrisdami blogai jaučiatės arba bijote, stenkitės to neparodyti, kad nesudrumstumėte ramybės bendrakeleiviams. Jeigu jūsų turimi vaistai nuo pykinimo nepadeda, kreipkitės į savo grupės vadovą ar medicinos darbuotoją, kuris skrenda kartu. Jums bus suteikta medicinos pagalba;

52.15. lakstyti, bereikalingai vaikščioti lėktuvo salone draudžiama. Nemandagu garsiai šaukti vardu savo grupės dalyvius, garsiai kalbėtis, juoktis, triukšmauti, kritikuoti keleivius ar jų aprangą ir pan.;

52.16. grupės dalyviai yra drausmingi, kultūringi, paslaugūs savo grupės nariams ir bendrakeleiviams, pagyvenusiems žmonėms, seneliams ir neįgaliesiems, mažiems vaikams ir aptarnaujančiam personalui kelionės metu ir laukimo salėse.

53. Saugaus elgesio reikalavimai koncerto, renginio metu:

53.1. pasijutus blogai tuojau pat duoti ženklą vadovui (kaip susitarta iš anksto);

53.2. į koncerto vietą ir iš jo eiti tik gavus vadovo leidimą ir tokia tvarka kaip jis nurodė;

53.3. koncertuojant draudžiama stumdytis ir garsiai šnekėti;

53.4. nesiliesti prie elektros, garso, vaizdo įrangos ir laidų;

53.5. jeigu yra būtinybė išeiti, apie tai būtina informuoti vadovą.

VII. VEIKSMAI AVARINIAIS ATVEJAIS.

54. Suteikiama pirmoji pagalba.

55. Kviečiama greitoji medicinos pagalba **tel. 112**
56. Informuojami tėvai arba globėjai.
57. Pranešama mokyklos vadovams apie įvykį ir t. t.
58. Susidarius situacijai, gresiančiai vaikų saugai, pakeičiamas maršrutas arba išvyka nutraukiama.

VIII. VEIKSMAI PO IŠVYKOS.

59. Mokiniai po išvykos palydimi į mokyklą.
 60. Aptariami išvykos rezultatai, ar buvo pasiekti išvykos tikslai.
 61. Įvertinamas mokinių elgesys išvykos metu ir vykdymas šios instrukcijos reikalavimų bei renginio vadovo, mokytojo nurodymų.
 62. Informuojami mokyklos vadovai ir tėvai apie rezultatus ir pažeidėjus.
-

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ:

Aurimas Grybas, direktoriaus pavaduotojas ūkiui